

pénzem és...

a befektetésem védelme

**A PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE
ÉS A BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAP TÁJÉKOZTATÓJA**

Pénzem és... a befektetésem védelme

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és
a Befektető-védelmi Alap tájékoztatója

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

1013 Budapest, Krisztina krt. 39.

Telefon: (06-1) 489-9100

Ügyfélszolgálat: (06-40) 203-776
(helyi tarifával hívható telefonszám)

Fax: (06-1) 489-9102

www.pszaf.hu

BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAP

1092 Budapest, Köztelek u. 6.

Telefon: (06-1) 216-7130, (06-1) 216-7131

Fax: (06-1) 216-7132

www.bva.hu

© PSZÁF, Beva

Minden jog fenntartva!

A kézirat lezárva: 2006. március

TISZTELT OLVASÓ!

Amikor megtakarított pénzünket másokra bízuk, a lehető legnagyobb gondossággal kell eljárunk. Különösen igaz ez akkor, amikor a lehetőségeken belül a legkedvezőbb hozamra vágyunk, ezért pénzünket, értékpapírjainkat közvetítő cégekre bízuk, azt remélve, hogy közreműködésükkel, szakértelmükkel az átlagosnál magasabb hozamot tudunk elérni.

A sikeres pénzforgatás alapos és naprakész piaci ismereteket igényel. Ismerni kell a különböző befektetési formákat, a hazai és a nemzetközi pénzügyi folyamatokat, az értékpapírok, a befektetési alapok működési mechanizmusát, a tőzsde játékszabályait stb. Ezért fordulunk bankokhoz, brókercégekhez, amelyek megfelelő ismeretek birtokában megtalálhatják számunkra a legkedvezőbb befektetési lehetőségeket.

A befektetési szolgáltatók képzett, kellő tapasztalatokkal rendelkező szakemberei nagy gondossággal és felelősséggel kezelik a befektetők pénzeszközeit és értékpapírjait.

Kérjük, ismerje meg a befektetéseinek biztonságára vonatkozó legfontosabb tudnivalókat!

A BEFEKTETŐK VÉDELME T SEGÍTŐ INTÉZMÉNYEK

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE (PSZÁF)

A PSZÁF alapvető feladata, hogy elősegítse a pénzügyi szektor zavartalan működését, a pénzügyi szervezetek ügyfelei érdekeinek védelmét, a piaci viszonyok átláthatóságát, valamint a tisztességes és szabályozott versenyt.

A Felügyelet nyilvántartja a Magyarországon engedéllyel működő valamennyi hitelintézetet, brókerceget, biztosítót, pénztárt, illetve ezek ügynökeit. Bármilyen kecsegtető ajánlatot kap, még a megbízást megelőzően ellenőrizze, hogy az adott szervezet rendelkezik-e engedéllyel.

Kérjük, nézze meg a Felügyelet honlapját (www.pszaf.hu), ahol a fontos közlemények, határozatok, hasznos információk mellett megtalálhatja a felügyelt intézmények teljes körű listáját. Ezen túlmenően célszerű folyamatosan figyelemmel kísérni a sajtóban megjelenő cikkeket, elemzéseket. A PSZÁF Ügyfélszolgálatán (06-40-203-776 helyi tarifával hívható számon) is készséggel állnak rendelkezésére, ha marad olyan kérdése, amire nem kapott választ a nyilvánosan elérhető információkból. (A PSZÁF segít a fogyasztóknak, de befektetési tanácsot nem adhat.)

Hogyan mérsékelhetők a kockázatok, ki osztja meg a befektetővel a felelősséget, mit tehet a kisbefektető abban az esetben, ha a legnagyobb elővigyázatosság ellenére baj történik?

BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAP (BEVA)

A Befektető-védelmi Alap azért jött létre, hogy a befektetők részére korlátozott vagyoni védelmet nyújtson olyan károk ellen, amelyek nem szükségszerű velejárói a befektetési kockázatnak.

A Beva tagjai a PSZÁF engedélyével rendelkező befektetési szolgáltatók (hitelintézetek és befektetési vállalkozások), egyedi portfólió-kezelést végző befektetési alapkezelők és pénzügyi vállalkozások. A Beva tagjai lehetnek továbbá ügyfélszámla-vezetést végző árutőzsdei szolgáltatók is, de a Bevához való csatlakozás számukra nem kötelező.

A Beva jogi személyiséggel rendelkező független, önálló szervezet, amely rendszeresen beszámol tagjainak a kártalanításra felhasznált vagyonról és tevékenységéről. A Bevát igazgatóság irányítja, amelynek tagjai között találjuk a tagság érdekképviselői szervezeteit, a tőzsde, a központi értéktár, a Magyar Nemzeti Bank és a PSZÁF által kijelölt tisztségviselőket, valamint a Beva ügyvezető igazgatóját.

A Beva vagyona főként a tagjai által teljesített befizetésekből – csatlakozási díj, éves díj, rendkívüli befizetés – képződik, továbbá a PSZÁF a tőkepiaci szektor egészében kiszabott bírságok összegének 80 százalékaival járul hozzá. Amennyiben a rendelkezésre álló vagyon nem elegendő a kártalanítási kötelezettség teljesítéséhez, a Beva – a Kormány készfizető kezesség vállalása mellett – hitelfelvétel útján biztosíthatja a szükséges fedezetet.

A Beva kártalanítási kötelezettségét a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény szabályozza.

ENGEDÉLY ÉS TAGSÁG

Befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységet csakis a PSZÁF engedélyével lehet folytatni.

A befektetési szolgáltatók és az egyéni portfóliókezelést végző befektetési alapkezelők, illetve pénzügyi vállalkozások a jogszabály alapján kötelesek csatlakozni a Bevához, esetükben tehát a felügyeleti engedély egyben azt is jelenti, hogy befektetési szolgáltatásaik a Beva biztosítása alá tartoznak. Nem terjed ki azonban a Beva biztosítása a befektetési alapkezelők és pénzügyi vállalkozások – portfólió-kezelésen túlmenő – egyéb szolgáltatásaira. Az árutőzsdei szolgáltatók nem kötelesek csatlakozni a Bevához, esetükben a Beva-

tagságról külön érdemes tájékozódni.

A Beva feladata a kártalanítás kifizetése, amennyiben ennek törvényi feltételei fennállnak. A Beva nem jogosult a befektetési szolgáltatók működését ellenőrizni, ezzel kapcsolatos panaszok ügyében eljárni, minden ilyen problémával kapcsolatban kérjük, forduljon a hatósági feladatokat ellátó PSZÁF-hoz.

A Beva a hozzá forduló befektetőknek információt nyújt a kártalanításról, valamint arról, hogy mely társaságok a tagjai, mikor kezdődött, illetve szűnt meg a tagság.

AMIT A BEFEKTETŐNEK TUDNIA KELL

A pénzhelyezésből eredő kockázat – még a minimálisra csökkentett is – a befektetőt terheli. A tőkepiac bármilyen szigorú szabályok keretein belül is működik, magában rejt bizonyos előre nem látható eseményeket. Gondoljunk például az értékpapírok árfolyamainak változásaira, az ezekből eredő esetleges veszteségekre. A magasabb hozam érdekében vállalt árfolyamkockázatot minden körülmények között a befektetőnek kell viselnie!

MIELŐTT BEFEKTETNE...

A bróker, a befektetési tanácsadó segítheti a befektetőt döntése meghozatalában, de a befektetési döntés felelőssége mindenképpen a befektetőé, aki jelentősen csökkentheti kockázatát, ha a befektetés előkészítése és folyamata során kellő gondossággal jár el.

Győződjön meg arról, hogy

- a befektetési szolgáltatási tevékenységet nyújtó társaság az adott tevékenység végzésére rendelkezik-e érvényes és hatályos felügyeleti engedéllyel, és
- tevékenységét nem korlátozza-e valamilyen PSZÁF-intézkedés.

Ezek az adatok nyilvánosak, a befektetési szolgáltató köteles bemutatni, de a Befektető-védelmi Alap és a PSZÁF is tájékoztatást ad.

A gondos befektető alaposan tanulmányozza a szolgáltató üzletszabályzatát, hiszen annak az ügyfélszolgálati helyiségekben ott kell lennie, mert része a befektető és a befektetési szolgáltató közötti szerződésnek.

Miután ezt az üzletszabályzatot a PSZÁF csak abban az esetben hagyja jóvá, ha az tartalmazza a társaság által alkalmazható szerződésmintákat is, a befektetőnek lehetősége van összevetni az engedélyezett szerződésmintát az üzletkötésére felkínált szerződéssel. Bármilyen eltérés esetén érdemes a PSZÁF szakvéleményét kikérni.

ÍRÁSOS SZERZŐDÉS ÉS ÜZLETSZABÁLYZAT

A Beva által nyújtott biztosítás a bizományosi, kereskedelmi, portfólió-kezelési, értékpapír-letéti őrzési, illetve letétkezelési, ügyfélszámla-vezetési és értékpapír-számlavezetési tevékenység körében megkötött szerződésekre terjed ki.

Kártalanítás olyan esetben fizethető, ha a követelés alapjául szolgáló szerződést a Bevához történt csatlakozás (azaz a taggá válás) után kötötték.

A befektetési szolgáltató a szerződést az üzletszabályzata által előírt módon írásban, vagy írásbeli keretszerződés alapján elektronikus úton

rögzíteni köteles, és a befektetőnek a kártalanítás-hoz a követelését a szerződéssel kell alátámasztania.

A befektetési szolgáltató megbízást kizárólag az üzletszabályzatában rögzített módon vehet fel, a befektetővel kötött szerződéseiről, azok teljesítéséről, számítógépes nyilvántartást köteles vezetni.

A befektető rendelkezhet a számláján lévő pénzeszközökről és a letétként kezelt értékpapírokról, azokat felveheti, transzferálhatja, átutalhatja, illetve megbízásokat adhat és bármikor meggyőződhet azok teljesítéséről.

A leírtak nem helyettesíthetik a befektetési szolgáltatók munkatársaival folytatott személyes megbeszélést, de reményeink szerint hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a befektetők a legfontosabb tudnivalókról értesüljenek.

ÖSSZEFOGLALVA

Joggal lehet bizalmatlan a befektető, ha

- a befektetési szolgáltató nem biztosítja az üzletszabályzat, egyéb tájékoztatók megismerhetőségét, vonakodik a szerződést írásba foglalni, illetve
- a szerződésben, az üzletszabályzatban meghatározottak szerint nem bocsátja a befektető rendelkezésére a számítógépes nyilvántartás aktuális kivonatát.

Lehet, hogy a befektetési szolgáltató a fentiek ellenére pontosan teljesíti a megbízásokat, de szerződés és a számítógépes nyilvántartás hiányában a befektető nem számíthat a Beva védelmére!

A Beva védelme bármely, a Beva-tagnál letétbe helyezett értékpapírra (állampapír, részvény, befektetési jegy, kötvény stb.) kiterjed, az értékpapír fajtájától függetlenül. **A védelem azonban nem azt jelenti, hogy a befektető a Bevától vissza-**

kapja az értékpapírba fektetett pénzt, vagy az általa elvárt hozamot. A Beva azt garantálja, hogy ha a befektető nem jut hozzá a letétben lévő értékpapírhoz, mert azt a felszámolás alá kerülő Beva-tag jogosulatlanul felhasználta, vagy egyéb okból nem tudja kiadni számára, a papírok piaci értékét kártalanításként megfizeti.

A befektetés során indokolt figyelembe venni, hogy a kártalanítás összege 2007. december 31-ig legfeljebb kétmillió, 2008-tól 6 millió forint összeghatárig terjedhet.

KIKET KÁRTALANÍT A BEVA?

A Beva kártalanítására azok a befektetők számíthatnak, akik a Beva tagjával a biztosított tevékenységek valamelyikére érvényes szerződést kötöttek és e szerződés alapján a befektetési szolgáltató birtokába került, és nevükön nyilvántartott vagyont (értékpapír, pénz) a befektetési szolgáltató nem tudja kiadni számukra.

Ezért is érdemes elővigyázatosnak lenni a kiugróan magas hozamígéreteket vagy szokatlanul csábító ajánlatokat kínáló, nem tőkepiaci befektetéseket nyújtó cégekkel (ilyenek voltak például az ingatlanbefektetési szövetkezetek, de említhetjük a különböző internetes honlapokon található vagy e-mailekben küldött „rendkívül kedvező” ajánlatokat is). Rájuk ugyanis sem a Beva, sem másmilyen szerv biztosítása nem vonatkozik.

A Beva biztosítása alól a jogszabály kizárja a jogi személyek bizonyos körét (pl. intézményi befektetők, helyi önkormányzatok, tartósan száz százalékban állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok) és a magánszemélyek közül az érintett befektetési szolgáltató munkavállalóit, tulajdonosait, valamint ezek közeli hozzátartozóit. A kizárt szemé-

lyek jogszabály által meghatározott körén kívül a kártalanítás körébe tartozik minden olyan befektető (jogi személy, jogi személyiség nélküli társaság és természetes személy), aki a követeléséhez nem jut hozzá.

MIKOR KÁRTALANÍT A BEVA?

Amennyiben fennáll a veszélye annak, hogy a Beva tagja a kötelezettségeinek nem tud eleget tenni, a PSZÁF megteszi a szükségesnek ítélt intézkedéseket. Ennek körében felfüggesztheti a befektetési szolgáltatási tevékenység folytatását, felügyeleti biztost rendelhet ki, korlátozhatja a számlák feletti rendelkezési jogot.

Amennyiben a befektetési szolgáltató az esedékességtől számított 5 napon belül nem tudja kiadni az általa sem vitatott követelést és megállapítható, hogy nincs meg a kellő fedezete valamennyi ismert befektető követelésének, a PSZÁF a tevékenységi engedélyt visszavonja, és felszámolási eljárást kezdeményez a társasággal szemben. A felszámolásról a bíróság 8 napon belül végzésében határoz, amellyel a felszámolót is kijelöli. A felszámoló kizárólag a Hitelintézeti Felszámoló Közhasznú Társaság lehet. Ha az ügyfélvagyon részben vagy egészben hiányzik, kártalanítási eljárásra kerül sor.

A Beva kártalanítási eljárása akkor indulhat meg, ha a bíróság elrendeli a felszámolást. A bírósági végzésnek a Cégbizonylatban való megjelenése után a Beva a kártalanítás lehetőségéről közleményben tájékoztatja az érintett befektetőket, amelyet a Magyar Tőkepiac című lapban és egy országos napilapban tesz közzé. Természetesen a kártalanítás részleteiről a felszámolás alá került társaságnál, a Bevánál, illetve a PSZÁF Ügyfélszolgálatánál is tájékozódhatnak az érintettek.

Abban az esetben, ha a befektetési szolgáltatást végző társaság nem adja ki az Ön számára letétben lévő értékpapírját, pénzét, a társasággal való egyeztetés sikertelensége esetén polgári jogi keresetet nyújthat be a bírósághoz, illetve panasszal fordulhat a PSZÁF-hoz! A Beva kártalanítási eljárása csak akkor kezdődik, ha a tagjának felszámolását a bíróság elrendeli.

HOGYAN NYÚJTSA BE KÁRTALANÍTÁSI KÉRELMÉT?

Kártalanítás megállapítására kizárólag a befektető kérelme alapján kerül sor. A kérelmet a Beva által rendszeresített és a befektetők számára ingyenesen rendelkezésre bocsátott formanyomtatványon kell benyújtani, és ehhez mellékelni kell a követelés alapjául szolgáló szerződést. **A kérelmet a befektető az igényérvényesítés első napjától számított egy éven belül terjesztheti elő.** Amennyiben ezt neki fel nem róható okból nem tudta megtenni (pl. hosszabb külföldi tartózkodás, gyógykezelés stb.), a kérelem az akadály elhárulását követő harminc napon belül terjeszthető elő a határidő elmulasztásának indokolásával együtt.

A kártalanítást Önnek kell igényelnie a Bevától az erre szolgáló nyomtatványon, amelynek beszerzési helyeiről a kártalanítási hirdetményből tájékozódhat. Ne mulassza el mellékelni a szerződéseit!

A KÁRTALANÍTÁS ÖSSZEGE

A kártalanítási összeget a Beva a felszámolt tag nyilvántartásának adatai, illetve a befektető szerződéssel alátámasztott követelése alapján állapítja meg. A Beva tagjánál fennálló, befektetési szolgáltatási tevékenységből származó valamennyi követelést össze kell adni.

A Beva a kártalanítást pénzben nyújtja. Ha a kártalanítás értékpapír után jár, összegét az értékpapírnak a felszámolás kezdő időpontját megelőző száznyolcvan nap átlagárfolyama alapján számítják ki. Tőzsdei vagy tőzsdén kívüli árfolyam hiányában a kártalanítás alapjául szolgáló árat a Beva igazgatósága állapítja meg, szükség esetén szakértő bevonásával.

A kártalanítási feltételek fennállása esetén a Beva – befektetőnként és összevontan – legfeljebb kétmillió forintig nyújt pénzbeli térítést. A kártalanítás összege 2008. január 1-jétől hatmillió forintra emelkedik. A kártalanítás mértéke egymillió forintig 100 százalék, az ezt meghaladó rész tekintetében pedig a követelés 90 százaléka.

Közös tulajdonban álló értékpapír esetén, a kártalanítási összeghatárt a biztosított követelés alapjául szolgáló szerződésben szereplő valamennyi személy esetén külön kell számításba venni.

A KÁRTALANÍTÁS KIFIZETÉSÉNEK HATÁRIDEJE

Ha a károsult befektető az igénybejelentő lapot megfelelően kitölti és a biztosított követelés alapjául szolgáló szerződést mellékel, valamint rendelkezésre áll a Beva tagja által vezetett nyilvántartás, akkor a Beva legkésőbb a kérelem be-

nyújtásától számított kilencven napon belül köteles elbírálni a kártalanítási kérelmet és ennek eredményéről az igénylőt értesíteni. Amennyiben a befektető vitatja a Beva döntését, úgy polgári peres úton léphet fel vele szemben.

Kártalanítás megállapítása esetén a Beva köteles gondoskodni a jogosultnak járó összeg haladéktalan, de legfeljebb az elbírálastól számított kilencven napon belül történő kifizetéséről. A kifizetési határidő különösen indokolt esetben – a PSZÁF előzetes jóváhagyásával – egy alkalommal és legfeljebb további kilencven nappal meghosszabbítható.

A befektető az igénybejelentő lap pontos kitöltésével és a szerződésének megküldésével gyorsíthatja kártalanítási ügyének intézését.

MIT TEHET A BEFEKTETŐ, HA KÖVETELÉSÉT A NYILVÁNTARTÁS NEM TARTALMAZZA?

A Beva akkor is fizet, ha a befektető részére kártalanítás a fentiek szerint ugyan nem állapítható meg, viszont követelését jogerős bírósági határozattal igazolja. Ekkor a befektető a határozat jogerőre emelkedését követő kilencven napon belül jelentheti be kártalanítási igényét, amelyhez mellékelnie kell a követelést megalapozó határozatot.

Amennyiben a Beva-tag nem ismeri el az ügyfél követelését, akkor ezt a követelést az ügyfélnek polgári peres úton kell érvényesítenie ahhoz, hogy kártalanításra számíthasson, azzal a kiegészítéssel, hogy felszámolás elrendelése esetén követelését a felszámolónak is be kell jelentenie.

A kártalanítás során meg nem térült követeléseket szintén a felszámolási eljárásban lehet érvényesíteni, és a vagyomból az ügyfelek egyéb hitelezőket megelőzően részesednek.

NEM FIZET A BEVA KÁRTALANÍTÁST AKKOR, HA

- a befektetővel szerződő szervezet a szerződés megkötésekor nem volt tagja a Bevának,
- a követelés bankbetéten alapul,
- a követelés alapja a befektetés értékvesztése,
- a befektető a 2001. évi CXX. törvény szerint kizárt a kártalanításból,
- a befektető nem rendelkezik biztosított szerződéssel, illetve követelése nem a Beva tagjának birtokába került pénz vagy értékpapír kiadására vonatkozik,
- a befektető a Beva-tag nyilvántartásaiban nem szerepel, és követelését jogerős bírósági határozattal sem tudja alátámasztani.

Ugyancsak nem fizetheti ki a Beva a kártalanítási összeg törvényi maximumát meghaladó kárt.

A KÜLFÖLDI BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÓK VÉDELME

Külföldi befektetési szolgáltató Magyarországon fióktelepet alapíthat, illetve az Európai Unió tagállamában székhellyel rendelkező befektetési szolgáltató magyarországi fióktelep alapítása nélkül, határon átnyúló szolgáltatásként is végezhet befektetési szolgáltatási tevékenységet. **Külföldi befektetési szolgáltató esetében is elsődleges fontosságú, hogy a befektető meggyőződjön a**

működés jogszerűségéről. Ha külföldi befektetési szolgáltatóval kíván szerződni, a megállapodást megelőzően tájékozódjon magyarországi működésének jogszerűségéről. Erről a PSZÁF felvilágosítást tud adni telefonon, de az információk megtalálhatók a Felügyelet honlapján is a „Piaci szereplők” menüpontban. Természetesen a külföldi székhelyű befektetési szolgáltatók is felügyelet alatt állnak: a PSZÁF és az érintett külföldi felügyelet is ellenőrzi tevékenységüket.

Az Európai Unióban a 97/9/EK irányelv rendelkezik az egységes befektető-védelmi szabályokról. Ennek alapján bármely tagállamban székhellyel rendelkező befektetési szolgáltatónak tagsággal kell rendelkeznie egy befektető-védelmi szervezetben, amely befektetőnként legalább 20.000 euró, illetve annak megfelelő összegű biztosítást nyújt. A 2004-ben csatlakozó tagállamok közül 6 tagállam, köztük hazánk is, átmeneti ideig, vagyis 2008-ig ennél alacsonyabb összegű kártalanítási maximumot állapíthat meg.

A külföldi befektetési szolgáltatók és fióktelepek a székhely szerinti befektető-védelmi rendszerük alá tartoznak. A fióktelepnek csak abban az esetben kell csatlakoznia a Bevához, ha biztosítása nem felel meg a 97/9/EK irányelv követelményeinek.

A külföldi befektetési szolgáltatóval történő szerződéskötés esetén a befektető-védelmi szabályokról külön szükséges tájékozódni, ehhez segítséget tud nyújtani mind a PSZÁF, mind a Beva.

Érdemes utánanézni annak is, hogy a cég mely külföldi befektető-védelmi szervezet tagja. A Beva biztosítása ugyanis csak a Beva tagjaira terjed ki!

■ Kiadványunk tájékoztató jellegű, a kártalanítás pontos jogi szabályozása a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvényből ismerhető meg.

**A PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI
FELÜGYELETÉNEK
ÜGYFÉLSZOLGÁLATA**

Cím: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39.

Levélcím: 1535 Budapest, 114., Pf., 777.

Telefonszám: (06-40) 203-776

(helyi tarifával hívható telefonszám)

Fax: (06-1) 489-9102

Személyes ügyintézés:

Hétfő: 8-18.00

Kedd: 8-16.30

Szerda: 8-17.00

Csütörtök: 8-16.30

Péntek: 8-12.00

E-mail cím: ugyfelszolgalat@pszaf.hu

BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAP (BEVA)

Cím: 1092 Budapest, Köztelek u. 6.

Telefonszám: (06-1) 216-7130, 216-7131

Fax: (06-1) 216-7132

E-mail cím: beva@bva.hu

Honlap: www.bva.hu